

SVJETSKA KRIZA

Autor Administrator

SVJETSKA FINACIJSKA KRIZA ALIBI ZA HRVATSKU VLADU

Miodrag Šajatović,
Lider, 3. listopada 2008.

Kako je moguće da u nekoj zemlji postoji najstabilniji bankarski sustav, a istodobno nacionalna ekonomija klizi u recesiju? Ako se izbjegniju posljedice američkog sloma, računajmo od kuće

Kad je u ponedjeljak na HTV-u poslije središnjega Dnevnika počeo intervju s premijerom Ivom Sanaderom, bio sam spreman otrčati u najbližu kladionicu i staviti velik iznos na okladu da se tijekom njega nijednom riječju neće spomenuti svjetska financijska kriza koja je tog dana zatresla svijet. A još manje da će se premijer pitati kakve bi to posljedice moglo imati za Hrvatsku. Pokazalo se da bih dobio lijep novac. Novinarka je postavila dvadesetak, prema svemu sudeći unaprijed autoriziranih, pitanja, ali ni ona ni premijer slom američkih financijskih institucija nisu ni spomenuli. Odnos Vlade prema stvarnosti vidi se i u tome da se tek dan poslije javnosti obratio ministar financija Ivan Šuker s nevjerojatnom tvrdnjom da je 'hrvatski financijski sektor iznimno stabilan, a bankovni sektor trenutačno jedan od najstabilnijih u Europi'.

Sasvim je u redu da se javnost pokušava umiriti da ne bi izbila panika (premda ljudi zovu i pitaju treba li vaditi novac iz ove ili one banke i premjestiti ga u neku drugu), ali krajnje je neodgovorno od puka skrivati svu ozbiljnost ekonomske situacije u Hrvatskoj. Hrvatsku možda neće u prvom valu zahvatiti posljedice financijskog sloma velikih investicijskih banaka u SAD-u. Ali svatko tko tvrdi da smo zaštićeni od posljedica potresa u SAD-u i na čina na koji će ga se riješiti, morao bi izgubiti licenciju za posao kojim se bavi. Kad bi za to licencije postojale. Hrvatska je na putu u recesiju! U godinu se dana stopa rasta BDP-a prepolovila i nema nijednog argumenta u prilog tomu da se usporavanje prema nuli, a i ispod nje, neće nastaviti.

Kad se taj scenarij ostvari, mnoge tvrtke i pojedinci neće moći vraćati kredite. Kako je moguće da u zemlji financijski sektor i bankarski sustav budu 'najstabilniji u Europi', a istodobno se realna ekonomija urušava? Podsjetite me

to na one burzovne fundamentaliste koji su me prije godinu dana uvjerali da burza ima svoj život, odvojen od realnog stanja u gospodarstvu. A onda se pokazalo da to baš nije tako. Treba biti pošten pa primijetiti da je američki sektor ipak napomenuo da je bankovni sektor u Hrvatskoj 'TRENUTAČNO' jedan od najstabilnijih u Europi. Ako se Vlada, ali i cijela javnost, ne suočava s istinom da hrvatska ekonomija, a onda i društvo, klize u recesiju, posljedice će biti gore nego što bi morale biti. Ispada da je Amerika, u kojoj se događaju potresi, amaterka u ekonomiji, a u Hrvatskoj je sve u redu.

Zapravo, američki sustav još jedanput pokazuje brzinu i odlučnost reakcije. Jest da je riječ o slomu neoliberalne ekonomske politike i zaokretu prema intervencionizmu, ali u SAD-u je vlast spremna priznati pogreške i, što je danas veoma važno, brzo riješiti krizu. Koliko god izgledao kaotičan, način rješavanja posljedica gramzivosti i političkog populizma, koji je izazvao pucanje financijskog balona u SAD-u, bolan je, ali odlučan. Odlučnost bi bila i veća da se izbijanje krize nije poklopilo s finalom predizborne utakmice.

Možda banke u Hrvatskoj, zahvaljujući i strogim HNB-ovim mjerama u proteklom razdoblju, mogu izdržati udare krize koja će se proširiti i na Europu, ali jednako tako treba vidjeti mogu li nakon tog šoka izdržati i unutarnju recesiju. U Hrvatskoj i dalje nema odgovora na temeljna pitanja kako uz usporeni rast vanjskog zaduživanja i uza smirivanje domaće potražnje ostvariti rast od bar pet posto na godinu. Tko tvrdi da su smirivanjem inflacije i izbjegavanjem tsunamija iz SAD-a riješeni hrvatski problemi, ili je neznalica ili opasni manipulator.

Urošavanje neoliberalnoga koncepta vođenja ekonomske politike širom svijeta zbunilo je i vojsku vjernika te ekonomske religije u Hrvatskoj. Jedni 'u grmlju' brzo presvlače uniformu odričući se zapovijedi o liberalizaciji i privatizaciji pod svaku cijenu, drugi se javljaju po novinama bježeći od merituma stvari, a treći su se sklonili od javnosti jer ne mogu objasniti kako se njihov uzor i mentor - SAD - odjednom okreće podržavljenju, a oni u Hrvatskoj propovijedaju privatizaciju kao čudotvoran lijek. Lutanje se nastavlja, a račun je sve veći.